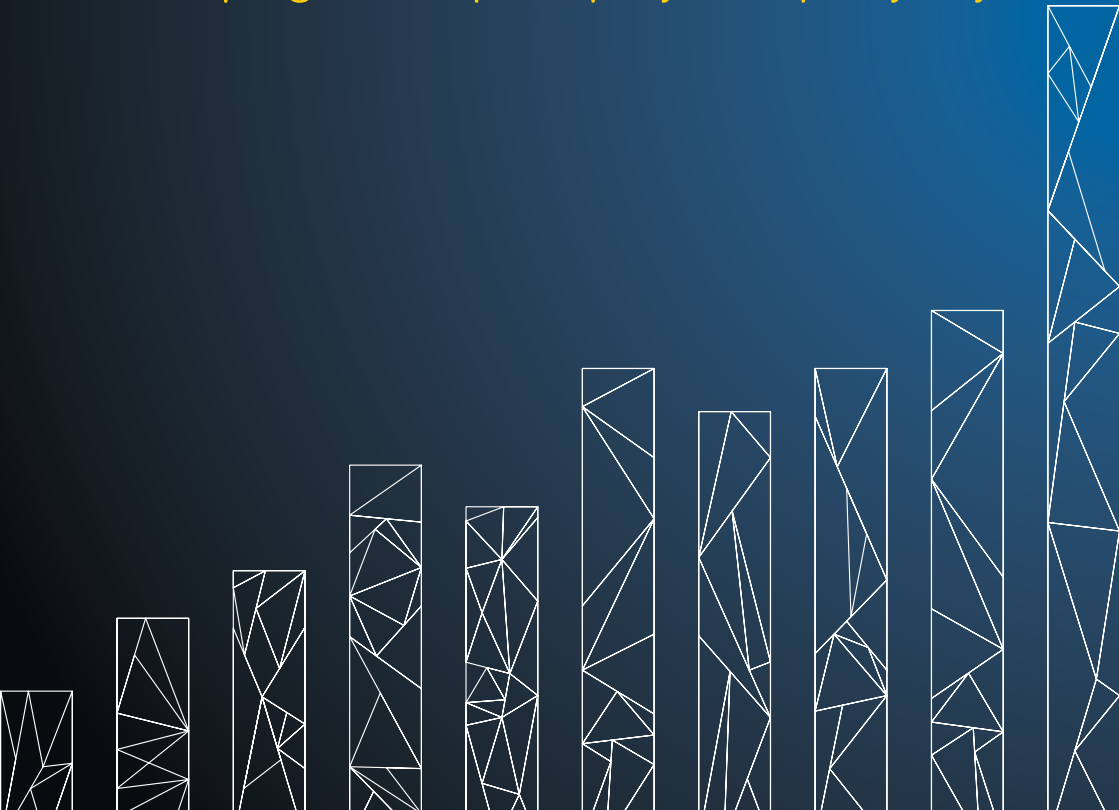

Deset koraka do članstva u Evropskoj uniji

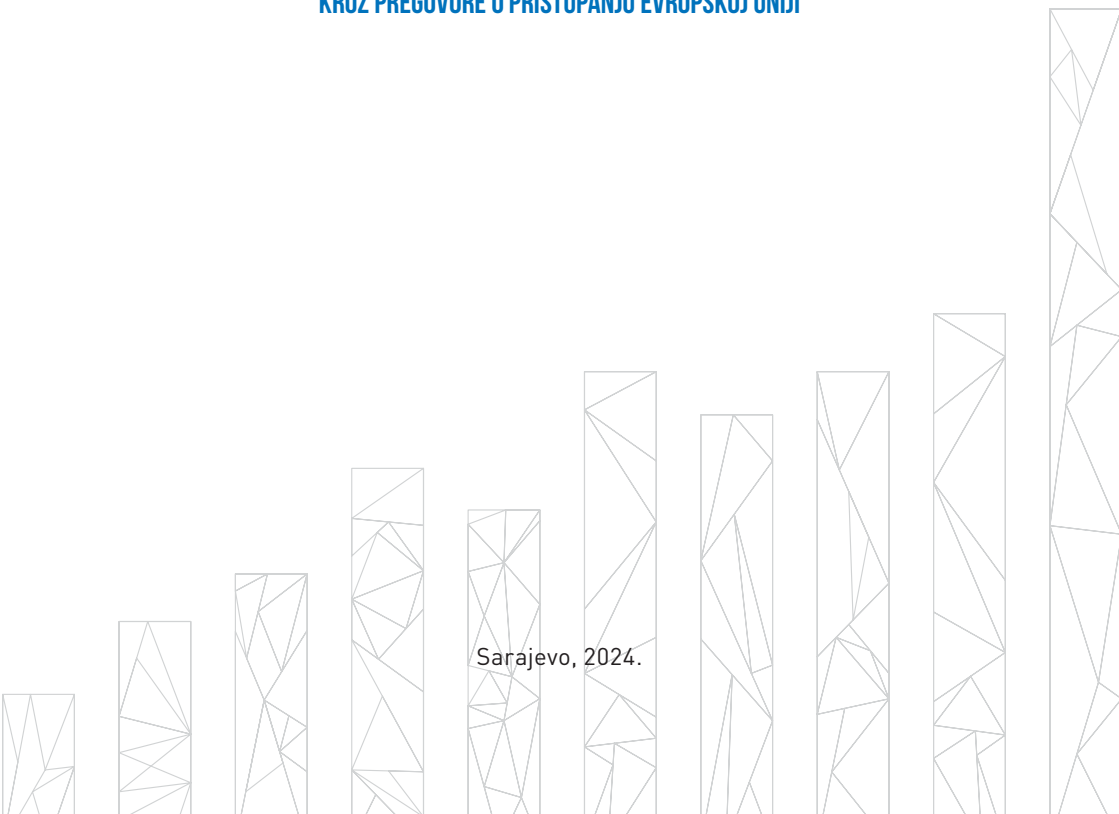
Kratki vodič za medijske profesionalce
kroz pregovore o pristupanju Evropskoj uniji

DESET KORAKA DO ČLANSTVA U EVROPSKOJ UNIJI

**KRATKI VODIČ ZA MEDIJSKE PROFESIONALCE
KROZ PREGOVORE O PRISTUPANJU EVROPSKOJ UNIJI**

Sarajevo, 2024.

Izdavač:

Direkcija za evropske integracije BiH

Đoke Mazalića 5, 71000 Sarajevo

Tel. 033/255- 315

E-mail: press@dei.gov.ba

Web-stranica: <http://www.dei.gov.ba>

Glavna i odgovorna urednica izdanja Direkcije:

Elvira Habota, MA

Autori:

mr.sc. Martina Trogrlić

Mirela Ćosić

Mitar Sladoje, spec. za evropsko pravo

mr. Radmila Urta

Lektorica za bosanski jezik:

Lejla Nuhodžić

Grafičko rješenje i DTP:

TRIPRIH

Štampa:

TRIPTIH

Tiraž: 50

Sarajevo, 2024.

SADRŽAJ

Uvodna riječ	5
Hronologija odnosa Bosne i Hercegovine i Evropske unije	6
Unapređenje pristupnog procesa i “nova metodologija” vođenja pregovora	9
Kako država postaje članica Evropske unije?	11
Šta su pregovori o pristupanju u Evropsku uniju?	13
Kako teku pregovori o pristupanju u Evropsku uniju?	17
Deset koraka do članstva u Evropskoj uniji	22
Bibliografija	24

UVODNA RIJEČ

Pregovori o pristupanju smatraju se najvažnijom i najzahtjevnijom fazom u procesu evropskih integracija, jer zapravo tada slijedi suštinski i najveći dio posla za institucije i vlasti jedne države.

S uvođenjem “nove metodologije” 2020. godine uvedene su određene novine u pregovore o pristupanju. Pregovori se sada otvaraju po šest klastera u okviru kojih su organizirana 33 poglavlja, ali osnovno pravilo pregovora i dalje ostaje isto. To pravilo kaže da država kandidatkinja mora preuzeti i provesti cjelokupnu pravnu tečevinu EU (*acquis EU*).

Bosni i Hercegovini pregovaranje s EU nije nepoznanica, a prva iskustva stekli smo prilikom pregovora o zaključivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kada su institucije od novembra 2005. do 2007. godine završile tehnički dio posla. Zato vjerujemo da kada je riječ o tehničkom dijelu posla na svim nivoima vlasti u BiH postoji spremnost za naredne zadatke.

Poznato je da su institucije samo jedan od aktera u procesu evropskih integracija, a da vrlo važnu ulogu imaju i drugi akteri. Među njima izuzetno važnu ulogu imaju medijski profesionalci koji prate i izvještavaju javnost o ovom procesu.

Stoga je svrha ove publikacije da svi zajedno što spremnije dočekamo novu fazu procesa pristupanja, te da bude pomoćni alat medijskim profesionalcima u izvještavanju o procesu evropskih integracija Bosne i Hercegovine. Ovaj alat pruža kratki uvod u pregovore o pristupanju i njihov tok, a posebno su naglašeni novi momenti koje u pregovore uvodi „nova metodologija“.

Už želju da ova publikacija ispunji svoju svrhu, nadamo se da će Direkcija za evropske integracije i na ovaj način doprinijeti razvoju saradnje s medijskim profesionalcima u Bosni i Hercegovini koji izvještavaju o procesu evropskih integracija.

Elvira Habota, MA
direktorica Direkcije za evropske integracije

HRONOLOGIJA ODNOSA BOSNE I HERCEGOVINE I EVROPSKE UNIJE

2000.

Mart - Objavljena Mapa puta EU. Ovim dokumentom definirano je 18 ključnih uslova koje Bosna i Hercegovina treba da ispuni kako bi se pristupilo izradi Studije izvodljivosti za početak pregovora o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.

2003.

Novembar - Evropska komisija usvojila je ocjenu Studije izvodljivosti. U Studiji izvodljivosti identificirano je 16 prioriternih oblasti u kojima bi suštinski reformski napredak bio osnova Evropskoj komisiji da preporuči Vijeću EU otvaranje pregovora s Bosnom i Hercegovinom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.

2008.

16. juni - Potpisan Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.

1999.

Maj - Počinje Proces stabilizacije i pridruživanja. Proces stabilizacije i pridruživanja nudi jasnu mogućnost integracije za Bosnu i Hercegovinu, kao i ostalim državama regije Zapadnog Balkana u Evropsku uniju (EU).

2002.

Decembar - Evropska komisija saopćila da su uglavnom ispunjene smjernice Mape puta o približavanju u EU.

2005.

25. novembar - U Sarajevu su pokrenuti pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.

2016.

9. decembar - Bosni i Hercegovini uručen Upitnik Evropske komisije.

20. septembar – Vijeće EU pozvalo Evropsku komisiju da pripremi mišljenje o Zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU i dalo nalog Evropskoj komisiji za pripremu upitnika za Bosnu i Hercegovinu.

15. februar - U skladu s članom 49. Ugovora o Evropskoj uniji (UEU), Bosna i Hercegovina je tokom nizozemskog predsjedavanja Vijećem EU podnijela Zahtjev za članstvo u EU.

2015.

1. juni - Stupio na snagu Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između EU i Bosne i Hercegovine.

2019.

29. maj - Evropska komisija usvojila Mišljenje o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU u kojem je utvrđeno 14 ključnih prioriteta koji se odnose na politički kriterij za članstvo u EU.

4. mart - Bosna i Hercegovina predala odgovore na dodatna pitanja iz Upitnika Evropske komisije.

2018.

28. februar - Bosna i Hercegovina predala odgovore na Upitnik Evropske komisije.

2023.

14. i 15. decembar - Evropsko vijeće potvrdilo preporuku Evropske komisije o otvaranju pregovora kada Bosna i Hercegovina dostigne odgovarajući nivo usklađenosti s kriterijima za članstvo, te pozvalo Evropsku komisiju da najkasnije u martu 2024. izvijesti Vijeće EU o ostvarenom napretku.

8. novembar - Evropska komisija objavila Izvještaj o Bosni i Hercegovini za 2023. godinu i preporuku da se s Bosnom i Hercegovinom otvore pregovori kada dostigne odgovarajući nivo usklađenosti s kriterijima za članstvo. Evropska komisija nadgledat će napredak u svim oblastima bitnim za otvaranje pregovora i izvijestiti Vijeće EU najkasnije u martu 2024. godine.

2022.

15. decembar - Bosna i Hercegovina dobila kandidatski status za članstvo u EU.

UNAPREĐENJE PRISTUPNOG PROCESA I “NOVA METODOLOGIJA” VOĐENJA PREGOVORA

Vijeće EU je u martu 2020. godine podržalo dokument Evropske komisije pod nazivom “Unapređenje procesa pristupanja – Vjerodostojna perspektiva EU za Zapadni Balkan” kojim se uvode određene novine u proces pristupanja, a s ciljem njegovog oživljavanja i ubrzavanja.

Unaprijeđeni pristup zasniva se na četiri elementa:

- jačanju vjerodostojnosti procesa;
- jačanju političkog upravljanja procesom;
- novoj dinamici pregovaračkog procesa i
- predvidivosti i uslovljenosti procesa.

Jačanje vjerodostojnosti procesa ogleda se u obavezi država Zapadnog Balkana da urade svoj dio posla vezan za provođenje konkretnih reformi, a slijedom čega će EU pokazati svoju predanost procesu pristupanja i prelasku države u njegovu iduću fazu. Naglasak je na provođenju “osnovnih reformi”, tj. reformi vezanih za vladavinu prava, borbu protiv korupcije, funkcioniranje demokratskih institucija i javne uprave, te usklađivanje vanjske politike s politikom EU. Također, u vrhu obaveza je i regionalna saradnja.

Jačanje političkog upravljanja procesom ogleda se u tome da se u prvi plan stavlja njegova politička priroda, te da se u njemu snažnije angažiraju države članice EU na visokom nivou. U tome posebnu ulogu imaju politički dijalog na visokom nivou s državama Zapadnog Balkana i pojačan ministarski kontakt. Također, određenu ulogu u jačanju političkog dijaloga trebalo bi da imaju i tijela u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, te međuvladine konferencije.

Nova dinamika procesa odnosi se na ubrzanje pregovaračkog procesa, te se sada 33 pregovaračka poglavlja grupiraju u šest klastera. Pregovori se sada otvaraju po klasterima, a ne po pojedinačnim poglavljima kao što je to ranije bilo pravilo. Također, na osnovu *screeninga* dogovaraju se prioriteti za ubranu integraciju i ključne reforme, a nakon što se ostvari odgovarajući napredak pregovori se za taj klaster otvaraju bez dodatnih uslova.

Predvidljivost, te pozitivno i negativno uslovljavanje odgovor je na potrebu da države Zapadnog Balkana jasno znaju šta su očekivanja EU, te koje su koristi od napretka, odnosno posljedice stagnacije u procesu. Evropska komisija ima zadatak da u svojim godišnjim izvještajima jasnije definira prioritete, a zadatak je da se i na političkom nivou poveća svjesnost o tome što se mora učiniti da bi država napredovala u procesu. Koristi od napretka se odnose na bržu integraciju u odgovarajuće politike, unutrašnje tržište i programe EU, te povećanje finansiranja EU i ulaganja. Moguće posljedice stagnacije su pauziranje ili suspenzija pregovora, smanjenje finansiranja EU, te pauziranje ili suspenzija npr. pristupa programima EU, jednostranih koncesija za pristup unutrašnjem tržištu i sl.

“Nova metodologija” vođenja pregovora sastavni je dio pregovaračkih okvira usvojenih za Sjevernu Makedoniju i Albaniju s kojim su pregovori otvoreni 2022. godine, a primjenu “nove metodologije” prihvatile su i Srbija i Crna Gora s kojim je EU pregovore otvorila 2014, odnosno 2012. godine.

KAKO DRŽAVA POSTAJE ČLANICA EVROPSKE UNIJE?

Pristupanje novih članica u EU regulirano je članom 49. UEU. Ovim članom utvrđeni su osnovni preduslovi koje država mora zadovoljiti da bi mogla biti dio ove porodice. Prvi preduslov je da je riječ o evropskoj državi. Drugi preduslov je da država poštuje vrijednosti na kojima je zasnovana EU. Te vrijednosti uključuju poštivanje ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, jednakosti, vladavine prava kao i poštivanje ljudskih prava i prava manjina, a one su precizirane u členu 2. UEU.

Članom 49. UEU precizirano je također da se u obzir uzimaju i uslovi prihvatljivosti koje dogovori Evropsko vijeće. Evropsko vijeće je u Kopengahenu 1993, a potom u Madridu 1995. godine utvrdilo kriterije za članstvo koji su poznati kao Kopenhagenški kriteriji i Madridski kriterij.

Kopenhagenški kriteriji uključuju: politički, ekonomski i pravni kriterij.

Politički kriterij od države traži da osigura stabilnost institucija koje garantiraju demokratiju, vladavinu prava, ljudska prava te poštivanje i zaštitu manjina.

Ekonomski kriterij od države traži da osigura funkcioniranje tržišne ekonomije i sposobnost nošenja s konkurentskim pritiscima i tržišnim zakonitostima unutar EU.

Pravni kriterij od države traži sposobnost preuzimanja obaveza članstva, uključujući efikasno provođenje pravila, standarda i politika koji čine zakonodavstvo EU, te pridržavanje ciljeva političke, ekonomske i monetarne unije.

Madridski kriterij naziva se još administrativni kriterij, a prema kojem, država koja želi postati članica EU mora imati javnu upravu sposobnu za primjenu propisa EU.

Vrlo važan je i „apsorpcijski kapacitet EU” koji se odnosi na sposobnost EU da prihvati nove države članice, a što je utvrđeno na sastanku Evropskog vijeća 1993. godine u Kopengahenu.

Uz navedeno, za svaku državu kandidatkinju mogu se utvrditi specifični i opći kriteriji.

Prvi korak koji država koja želi postati članica EU treba napraviti jeste podnošenje zahtjeva za članstvo. Zahtjev za članstvo država podnosi Vijeću EU, a Vijeće EU o zahtjevu obavještava Evropski parlament i parlamente država članica EU.

Nakon što prihvati zahtjev za članstvo, Vijeće EU od Evropske komisije traži da izradi mišljenje (Avis). U tu svrhu državi se dostavlja upitnik na osnovu kojeg se analizira do kojeg nivoa je ispunila kriterije za članstvo u EU.

Kada Evropska komisija utvrdi da je ovaj nivo odgovarajući, ona daje preporuku za otvaranje pregovora o pristupanju u EU. Odluku o otvaranju pregovora na političkom nivou donosi Evropsko vijeće, a tome prethodi odlučivanje u Vijeću EU. Odluka se donosi jednoglasno.

Pregovori se vode o uslovima, dinamici i načinima, te prijelaznim periodima preuzimanja pravne tečevine EU.

Nakon zatvaranja pregovora, države članice u Vijeću EU donose jednoglasno odluku o pristupanju. Ovu odluku države članice donose nakon savjetovanja s Evropskom komisijom i nakon što svoj pristanak da Evropski parlament, koji o ovom pitanju odlučuje većinom svojih članova.

Finalni korak je potpisivanje ugovora o pristupanju, a njegov sastavni dio su rezultati pregovora o pristupanju. Ugovor o pristupanju se ratificira u svakoj državi članici EU i državi kandidatkinji za članstvo, a ratifikacija se obavlja u skladu s pravilima predviđenim pravnim sistemom svake od uključenih strana.

Nakon završetka ratifikacije država, uobičajeno, na prethodno dogovoreni datum postaje članica EU.

ŠTA SU PREGOVORI O PRISTUPANJU U EVROPSKU UNIJU?

Nakon što država dobije status kandidatkinje, naredni korak je otvaranje pregovora o pristupanju u EU.

Pregovori o pristupanju su proces u kojem država kandidatkinja s državama članicama EU dogovara uslove pod kojima će postati nova članica EU.

Osnovno pravilo pregovora je da država kandidatkinja mora preuzeti, provesti i primijeniti cjelokupni *acquis EU*, a predmet pregovora su dinamika i način kako će to biti urađeno.

Acquis EU je pravna tečevina EU i predstavlja skup zajedničkih prava i obaveza za države članice EU.

Acquis EU se stalno razvija, a čine ga:

- primarno zakonodavstvo, tj. osnivački ugovori, njihove izmjene i protokoli, ugovori o pristupanju te Povelja o osnovnim pravima;
- sekundarno zakonodavstvo, tj. uredbe, direktive, mišljenja i odluke, te drugi akti kao što su akti vezani za vanjsku i sigurnosnu politiku EU, međuinstitucionalni sporazumi i sl.;
- drugi izvori prava, tj. presude Suda EU, deklaracije i rezolucije EU i međunarodno pravo.

Dio prava EU su i međunarodni ugovori koje zaključuje EU s trećim državama ili s međunarodnim organizacijama, te opći pravni principi.

Za potrebe pregovora *acquis EU* se dijeli u **35 pregovaračkih poglavlja**, a uvođenjem "nove metodologije" u pregovore 2020. godine ova poglavlja se povezuju u šest klastera.

KLASTERI PREGOVARAČKIH POGLAVLJA

Poglavlje 31 (Vanjska, sigurnosna
i odbrambena politika)
Poglavlje 30 (Vanjski odnosi)

**Klaster 6
VANJSKI POSLOVI**

06

Poglavlje 11 (Poljoprivreda i ruralni razvoj)
Poglavlje 12 (Sigurnost hrane, veterinarska
i fitosanitarna politika)
Poglavlje 13 (Ribarstvo)
Poglavlje 22 (Regionalna politika)
Poglavlje 33 (Finansijske i budžetske
odredbe)

**Klaster 5
RESURSI,
POLJOPRIVREDA
I KOHEZIJA**

05

Poglavlje 14 (Transportna politika)
Poglavlje 15 (Energetika)
Poglavlje 21 (Trans-evropske mreže)
Poglavlje 27 (Okoliš)

**Klaster 4
ZELENA AGENDA
I ODRŽIVA
POVEZANOST**

04

Klaster 1 OSNOVE

01

Poglavlje 5 (Javne nabavke)
Poglavlje 18 (Statistika)
Poglavlje 23 (Pravosude i osnovna prava)
Poglavlje 24 (Pravda, sloboda i sigurnost)
Poglavlje 32 (Finansijska kontrola)

Klaster 2 UNUTRAŠNJE TRŽIŠTE

02

Poglavlje 1 (Slobodno kretanje robe)
Poglavlje 2 (Slobodno kretanje radnika)
Poglavlje 3 (Pravo nastana i usluge)
Poglavlje 4 (Slobodno kretanje kapitala)
Poglavlje 6 (Pravo privrednih društava)
Poglavlje 7 (Pravo intelektualnog
vlasništva)
Poglavlje 8 (Politika konkurencije)
Poglavlje 9 (Finansijske usluge)
Poglavlje 28 (Zaštita potrošača i zdravlja)

Klaster 3 KONKURENTNOST I INKLUZIVNI RAST

03

Poglavlje 10 (Informaciono društvo i mediji)
Poglavlje 16 (Oporezivanje)
Poglavlje 17 (Ekonomska i monetarna politika)
Poglavlje 19 (Socijalna politika i zapošljavanje)
Poglavlje 20 (Preduzetništvo i industrijska politika)
Poglavlje 25 (Nauka i istraživanje)
Poglavlje 26 (Obrazovanje i kultura)
Poglavlje 29 (Carinska unija)

Poglavlja 34 - Institucije i 35 - Ostalo nisu uključena u klastere, a uobičajeno je da se o njima ne pregovara nego se ova poglavlja samo formalno otvaraju i zatvaraju. Inače, u Poglavlju 34 određuje se broj predstavnika nove države članice u institucijama EU, a Poglavlje 35 može uključiti bilo koje pitanje koje nije predmet ostalih poglavlja. Ova poglavlja se obično ostavljaju za kraj, a ako se drugačije ne utvrdi u pregovaračkom okviru.

Odluku o otvaranju pregovora na političkom nivou donosi Evropsko vijeće i to jednoglasno. Tome prethodi odlučivanje na nivou ministara u Vijeću EU (obično Vijeće za opće poslove) koje, također, odluku donosi jednoglasno. Evropsko vijeće i Vijeće EU odluku donose u formi zaključaka.

Odluci prethodi izvještaj Evropske komisije (obično redovni godišnji izvještaj, a može biti i posebni izvještaj), te njena **preporuka o otvaranju pregovora**.

Odluka o otvaranju pregovora u pravilu slijedi odgovarajući napredak u ispunjavanju kriterija za članstvo u EU.

Pregovori se vode između države kandidatkinje i država članica EU.

Prvi formalni korak nakon odluke o otvaranju pregovora je usvajanje **pregovaračkog okvira EU**. Pregovaračkim okvirom se definiraju ključni principi, postupci i institucionalni okvir za vođenje pregovora. Nacrt pregovaračkog okvira predlaže Evropska komisija, a usvaja ga Vijeće EU jednoglasno u formi zaključaka.

Pregovori se vode u okviru međuvladinih konferencija na kojima učestvuju predstavnici država članica EU i Evropske komisije, te predstavnici države kandidatkinje. Stavove država članica EU zastupa predstavnik države koja predsjedava Vijećem EU. Uobičajeno je da pregovori započnu **prvom međuvladinom konferencijom** na kojoj se prezentira pregovarački okvir EU, te uvodne izjave EU i države kandidatkinje.

KAKO TEKU PREGOVORI O PRISTUPANJU U EVROPSKU UNIJU?

Tri su osnovne faze pregovora o pristupanju:

- 1) *screening* (analitički pregled zakonodavstva);
- 2) pregovori (tzv. sadržajni pregovori);
- 3) zaključivanje ugovora o pristupanju.

1) SCREENING

Screening je analitički pregled i ocjenjivanje usklađenosti zakonodavstva države kandidatkinje s pravnom tečevinom EU, te slijedi nakon prve međuvladine konferencije.

Screening provodi Evropska komisija, a u njemu učestvuje država kandidatkinja.

Države članice nisu pozvane da učestvuju u *screeningu*, izuzev za poglavlja 23 (Pravosuđe i osnovna prava), 24 (Pravda, sloboda i sigurnost) i 31 (Vanjska, sigurnosna i odbrambena politika).

Screening se od uvođenja "nove metodologije" u pregovore o pristupanju 2020. godine strukturira po klasterima.

Screening uključuje nekoliko koraka, a to su:

- **eksplanatorni pregled zakonodavstva;**
- **bilateralni pregled zakonodavstva;**
- **izvještavanje s analitičkog pregleda.**

Proces počinje eksplanatornim *screeningom* na kojem Evropska komisija predstavlja državi kandidatkinji *acquis EU* u poglavljima koja uključuje klaster.

Nakon toga slijedi bilateralni *screening* tokom kojeg država kandidatkinja predstavlja svoje zakonodavstvo te utvrđene razlike u odnosu na *acquis EU*.

Sastanci eksplanatornog i bilateralnog screeninga održavaju se po pojedinačnim poglavljima.

Potom Evropska komisija izrađuje izvještaje, a u njima daje analizu stanja i ocjenu spremnosti države za otvaranje pregovora, te odgovarajuće zaključke i preporuke. Izvještaji se izrađuju u saradnji s državom kandidatkinjom, a izrađuju se za cijeli klaster. Evropska komisija izvještaj dostavlja državi kandidatkinji i Vijeću EU.

Screening je osnova za izradu pregovaračke pozicije države kandidatkinje, te osnova za države članice za izradu zajedničke pregovaračke pozicije EU.

Trajanje *screeninga* zavisi od složenosti *acquisa*, a uobičajno je da cjelokupni *screening* traje do godinu i po.

Iako *screening* slijedi nakon zvaničnog otvaranja pregovora, u praksi su zabilježene i određene fleksibilnosti. Npr. u slučaju Crne Gore i Srbije, Evropska komisija je, po odobrenju Evropskog vijeća, provela *screening* za poglavlja 23 (Pravosuđe i osnovna prava), 24 (Pravda, sloboda i sigurnost) i 32 (Finansijska kontrola) prije zvaničnog početka pregovora, a u slučaju Sjeverne Makedonije i Albanije eksplanatorni *screening* je počeo 2018. kao dio priprema za pregovore.

2) PREGOVORI (TZV. SADRŽAJNI PREGOVORI)

Nakon završetka *screeninga* slijede pregovori koji se još nazivaju **sadržajnim pregovorima**. Ova faza uključuje nekoliko koraka, a to su:

- **pripremanje pozicija za pregovore;**
- **vođenje pregovora na međuvladinim konferencijama;**
- **privremeno zatvaranja poglavlja.**

Pregovori se od uvođenja "nove metodologije" 2020. godine otvaraju po klasterima (šest klastera), a vode se i zatvaraju po pojedinačnim poglavljima (33 pregovaračka poglavlja).

Pozicije za pregovore pripremaju se na osnovu *screeninga*, a pripremaju ih obje strane.

Poziciju Vijeću EU uvijek prva dostavlja, odnosno na međuvladinoj konferenciji izlaže država kandidatkinja, a u njoj naznačava na koji način namjerava

preuzeti i provoditi *acquis* EU pri tome obrazlažući svoje administrativne sposobnosti. Zajedničku pregovaračku poziciju EU predlaže Evropska komisija, a usvaja je Vijeće EU jednoglasno.

Zasjedanja **međuvladine konferencije** obično se odvijaju na ministarskom nivou (šef delegacije) i na nivou zamjenika (zamjenik šefa delegacije). Mađuvladine konferencije na ovom nivou se održavaju najmanje jednom godišnje, a ako je potrebno, mogu i češće. Pregovori su centralizirani na nivou ministara, odnosno zamjenika, a za potrebe pregovora mogu se uspostaviti radne grupe.

One djeluju pod vodstvom zamjenika i rade s jasnim zadatkom i u određenim rokovima. Međuvladine konferencije održavaju se u Briselu i Luksemburgu, a sastanke vodi šef delegacije EU. Ulogu sekretarijata obavljaju službenici Generalnog sekretarijata Vijeća EU i službenici koje imenuje delegacija države kandidatkinje.

Odluku o privremenom zatvaranju pregovora u pojedinačnom poglavlju donosi Vijeće EU, a na prijedlog Evropske komisije. Sa zatvaranjem posljednjeg poglavlja u klasteru i on se po automatizmu smatra zatvorenim, uz izuzetak Klastera 1 - Osnove za koji se odluka donosi na nivou klastera.

Imajući u vidu da država kandidatkinja do otvaranja pregovora treba napraviti značajan napredak, vrijeme od otvaranja pregovora po klasteru do zatvaranja poglavlja trebalo bi biti ograničeno, poželjno na godinu dana.

Poglavlja 23 i 24 su u “novoj metodologiji” zadržala vrlo važnu ulogu. Ona su dio Klastera 1 – Osnove, te se ovaj klaster otvara prvi i zatvara posljednji. Napredak u Klasteru 1 – Osnove, određuje tok pregovora i uzima se u obzir prilikom donošenja odluke o otvaranju novog(ih) klastera. Mjerila za otvaranje pregovora u Klasteru 1 – Osnove, uključuju mapu puta/akcioni plan za poglavlja 23 (Pravosuđe i osnovna prava), 24 (Pravda, sloboda i sigurnost) i mapu puta/akcioni plan za reformu javne uprave.

U određivanju toka pregovora vrlo važnu ulogu imaju **mjerila** (*benchmarking*).

Razlikujemo tri vrste mjerila:

- mjerila za otvaranje pregovora (*opening benchmarks*) koja se utvrđuju i predlažu u fazi *screeninga*, te se sa “novom metodologijom” utvrđuju za otvaranje klastera;

- mjerila za zatvaranje pregovora (*closing benchmarks*) koja se utvrđuju na nivou poglavlja i utvrđuju se u pregovaračkoj poziciji EU;
- privremena (prijelazna) mjerila (*interim benchmarks*) utvrđuju se u Klasteru 1 - Osnove, u oblasti vladavine prava, nakon njegovog otvaranja, te nijedno poglavlje neće biti privremeno zatvoreno prije nego što se ova prijelazna mjerila ispune. Nakon ispunjavanja prijelaznih mjerila utvrđuju se minimalna mjerila za zatvaranje Klastera 1 - Osnove.

Mjerila se utvrđuju jednoglasno u Vijeću EU, a na prijedlog Evropske komisije. Mjerila se mogu ažurirati u slučaju da se u nekom od poglavlja otvore nova pitanja.

Preuzimanje i provođenje *acquisa* EU u cjelini je obaveza svake države kandidatkinje do ulaska u članstvo u EU. Tokom pregovora obje strane mogu, uz opravdane razloge, tražiti **prijelazne periode, posebne aranžmane, zaštitne klauzule i sl.**, a koji su vremenski i sadržajno ograničeni.

Također, oni ne smiju narušavati konkurenciju ili uticati na unutrašnje tržište EU.

Tok pregovora i ispunjavanje preuzetih obaveza države kandidatkinje prati Evropska komisija koja izvještava Vijeće EU i Evropski parlament. Izuzetak je vanjska i sigurnosna politika u kojoj poslove izvještavanja, predlaganja i *screeninga* radi visoki predstavnik EU za vanjsku i sigurnosnu politiku u saradnji s državama članicama te se, kada je potrebno, može uključiti i Evropska komisija.

Evropska komisija, na svoju inicijativu ili zahtjev države članice, može preporučiti Vijeću EU:

- **suspenziju pregovora** i uslove za njihovo ponovno otvaranje, ako se ustanovi da država ozbiljno i stalno krši vrijednosti na kojima se temelji EU, te ako se utvrdi stagnacija ili nazadovanje u ispunjavanju obaveza;
- **ponovno otvaranje** privremeno zatvorenih poglavlja/klastera ako se donesu novi propisi ili ako država kandidatkinja ne ispuni preduslove i obaveze;
- da se **povuče ranija preporuka** za otvaranje određenog klastera.

Odluke u ovim slučajevima donosi Vijeće EU jednoglasno, osim ako nakon saslušanja države kandidatkinje Vijeće EU kvalificiranom većinom ne odbije preporuku Komisije u roku od 90 dana. Evropski parlament informira se u slučaju prijedloga suspenzije pregovora.

3) ZAKLJUČIVANJE UGOVORA O PRISTUPANJU

Ovo je posljednja faza pregovora o pristupanju, a koja uključuje dva koraka:

- **potpisivanje ugovora**
- **ratifikaciju ugovora.**

Nakon privremenog zatvaranja svih poglavlja Evropsko vijeće donosi **odluku**, u formi zaključka, **o zatvaranju pregovora**. Nakon toga se izrađuje **nacrt ugovora o pristupanju**, a u njegovoj pripremi učestvuju predstavnici država članica EU, države kandidatkinje i institucija EU. U nacrt ugovora uključuje se sve što je dogovoreno u toku pregovora.

Prije potpisivanja ugovora o pristupanju Evropska komisija na osnovu člana 49. UEU daje mišljenje o zahtjevu za članstvo u EU. Evropski parlament većinom glasova svojih članova daje pristanak, a Vijeće EU jednoglasno usvaja odluku o pristupanju.

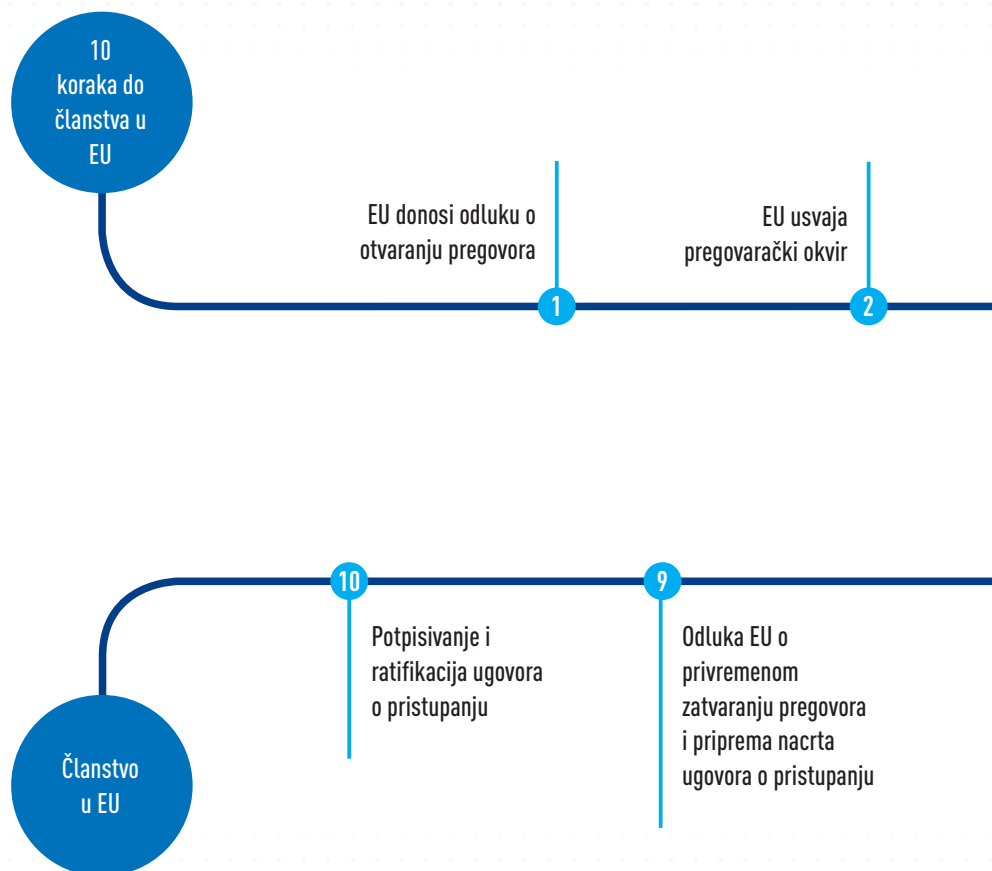
Nakon završetka procedure odlučivanja u institucijama EU **ugovor o pristupanju potpisuje se** između država članica EU i države pristupnice, a obično na svečanosti organiziranoj tim povodom.

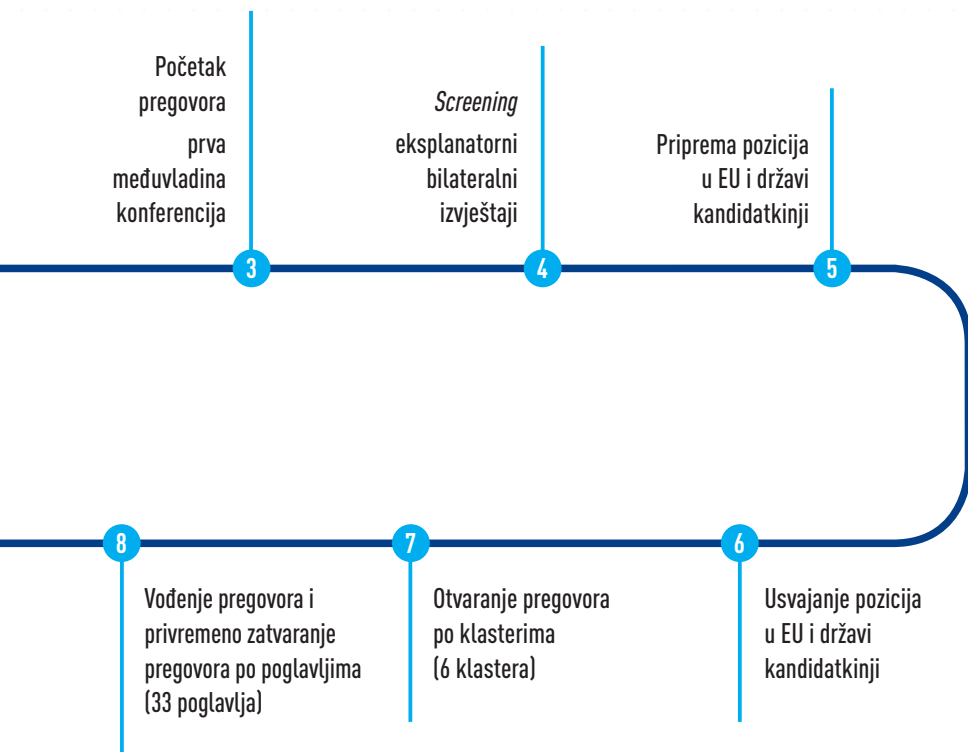
Nakon toga potrebno je da ovaj ugovor bude **ratificiran** u svim njegovim potpisnicama, odnosno državama članicama i državi pristupnici, a u skladu s pravilima utvrđenim u njihovom pravnom sistemu.

Kao finalni korak, a zavisno od pravila utvrđenih u njihovim pravnim sistemima, države pristupnice opredjeljuju se za raspisivanje referendumu o pristupanju u EU ili za izražavanje podrške pristupanju u EU u najvišem zakonodavnom organu.

Datum članstva obično se utvrđuje ugovorom o pristupanju, a uz uslov da se proces ratifikacije do tada završi.

DESET KORAKA DO ČLANSTVA U EVROPSKOJ UNIJI

BIBLIOGRAFIJA

- Komunikacija Komisije prema Evropskom parlamentu, Vijeću, Evropskom ekonomskom i socijalnom odboru i odboru regija "Unapređenje pristupnog procesa – Vjerodostojna perspektiva EU za Zapadni Balkan", Evropska komisija, 2020. godina
- Pregovarački okvir EU - Sjeverna Makedonija, 2022.
- Pregovarački okvir EU - Albanija, 2022.
- Pregovarački okvir EU - Crna Gora, 2012.
- Pregovarački okvir EU - Srbija, 2013.
- Pregovarački okvir EU - Hrvatska, 2005.
- Veb-stranica Opće uprave za politiku susjedstva i proširenje - https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/steps-towards-joining_en
- Veb-stranica Direkcije za evropske integracije BiH <https://www.dei.gov.ba/bs/accession-process>

